

Rinkinių skaitmeninimas Lietuvos dailės muziejuje

Loreta MEŠKELEVIČIENĖ

Lietuvos dailės muziejus, Didžioji g. 4/Bokšto g. 5, LT-01126 Vilnius, el. p. loreta@ldm.lt

Lietuvos dailės muziejus dalyvauja „Integralios virtualios bibliotekų informacinės sistemos sukūrimo“ skaitmeninimo programoje. Straipsnyje aprašomas pasirengimas projektui ir jo eiga. Aptariamos skaitmeninimo techninės galimybės ir jo eiga bei pirmieji rezultatai, skaitmeninama medžiaga: dailės kūrinių ant popieriaus eksponatai; istorinės ir meninės fotografijos rinkiniai; muziejaus dokumentų, žemėlapių, brėžinių grupė; bonistikos, sfragistikos ir numizmatikos rinkinys; tekstilės eksponatai; tapybos kūriniai.

Reikšminiai žodžiai: Lietuvos dailės muziejus; skaitmeninimas; rinkinių skaitmeninimo centras; dailės kūrinių skeneris; skaitmeninės kameros.

2005 m. rugsėjo 1 d. Lietuvos dailės muziejus (LDM), kaip vienas iš Nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos vykdomo projekto „Integralios virtualios bibliotekų informacinės sistemos sukūrimas“ partnerių (pagal Bendrojo programavimo dokumento 3 prioriteto 3 priemonės „Informacinių technologijų paslaugų ir infrastruktūros plėtra“, 2005 m. rugpjūčio 30 d. sutartį Nr. BPD2004-ERPF-3.3.0-02-04/0007/S-216), pradėjo įgyvendinti rinkinių skaitmeninimo programą.

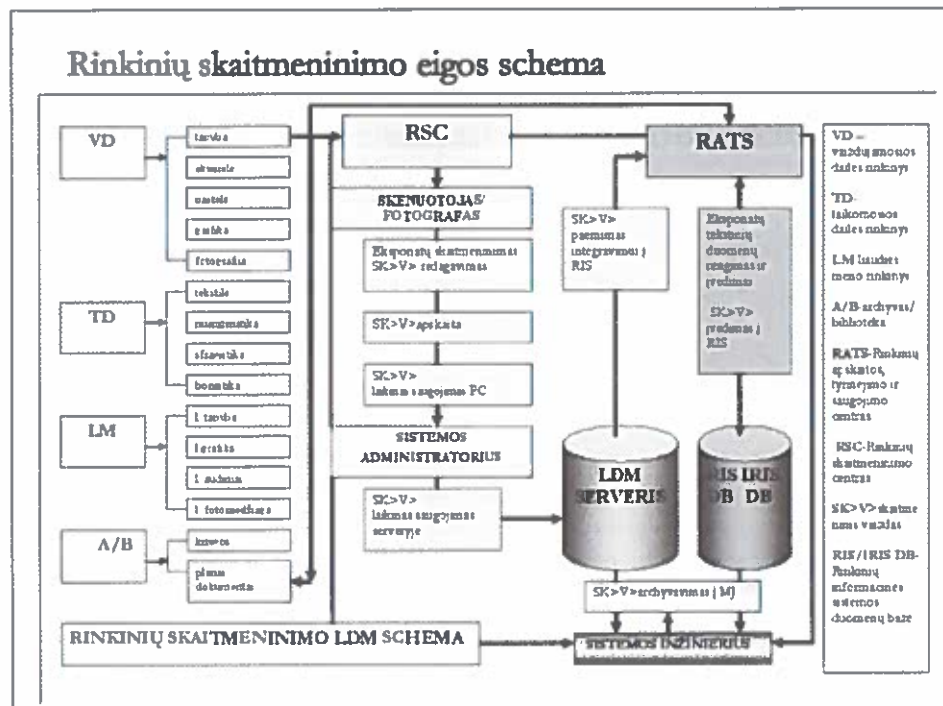
Tuo tikslu muziejuje buvo įkurtas Rinkinių skaitmeninimo centras (toliau – Centras). Kooperuotomis muziejaus ir projekto lėšomis buvo suremontuotos Centrai skirtos (apie 200 kv. m) patalpos, iš projekto lėšų įsigyta skaitmeninimo įrangos. Centre yra dvi skaitmeninės kameros su objektyvu *Canon EOS-1Ds* ir atitinkamais priedais bei apšvietimo įranga, knygų skeneris *Bookeye Repró Colorsystem A2*, skirtas dokumentų, leidinių, piešinių, brėžinių ir kitokių nedidelio formato eksponatų skaitmeninimui. Centre veikia unikalus įrenginys – dailės kūrinių skeneris *Cruse CS 185ST FAS*, dar vadinamas *Cruse Synchron Table* skeneriu.

Specialistai pripažįsta, kad šiuo metu tai geriausias dailės kūrinių skaitmeninimo skeneris pasaulyje, gaminantis aukščiausios kokybės skaitmeninius vaizdus. Juo galima skenuoti dvimačius eksponatus – tekstilę, metalą, medį, grafiką, tapybą ir t. t., o įsigijus papildomos įrangos – ir trimačius. Ant tolygiai skaitmeninės kameros ir šviesos

šaltinių atžvilgiu judančio vakuuminio stalo galima skenuoti ir 3x5cm, ir 100x150 cm dydžio eksponatus. Daugeliu atvejų kūrinių nereikia nei išimti iš rėmų, nei nuimti stiklo. Jei reikia, vakuuminis stalas gali įsiurbti visą skenuojamą paviršių ir ištiesinti bei stabilizuoti deformuotą eksponatą. Priklausomai nuo užduoties galima šviesos šaltinio, jo nuotolio, fokusavimo, skenerio galvutės pozicijos automatinė korekcija. Naudojamos aukšto dažnio, šalto katodo lempos su UV/IR, poliarizaciniais linijiniais filtrais, todėl gana intensyvus šviesos srautas nepadaro žalos kūriniui ir labai lygiai, tolygiai apšviečia skenuojamą paviršių. Dailės kūrinių paviršiaus tekstūra skenuojama su smulkiausiomis detalėmis. Tokį skenerį naudoja Amerikos, Vokietijos muziejai, Čekijos nacionalinė biblioteka, Vatikano biblioteka ir Slaptieji archyvai.

Rinkinių skaitmeninimo centre yra du darbo vietų kompiuteriai su *Adobe Photoshop CS* programine įranga, penki asmeniniai kompiuteriai *IBM ThinkCentre A52*, du nešiojamieji kompiuteriai *IBM ThinkPad T43*, spalvotas A3 formato lazerinis spausdintuvas *IBM InfoPrint Color 1567* ir 300 GB nešiojamasis diskas.

Dailės muziejus Rinkinių skaitmeninimo centre įsteigė šešias naujas darbo vietas: RSC vadybininko, dviejų skenuotojų, fotografo, sistemos inžinieriaus, sistemos administratoriaus. Parengė Centro nuostatus, darbuotojų pareigines instrukcijas ir rinkinių skaitmeninimo eigos schemą.

Paveikslėlyje pateiktas dviejų svarbiausių projekto Lietuvos dailės muziejuje dalyvių ir vykdytojų – Rinkinių skaitmeninimo ir Rinkinių apskaitos ir tyrinėjimo centrų – bendro darbo modelis. Pagal jį Rinkinių skaitmeninimo centro skenuotojas, gavęs kurio nors rinkinio eksponatą arba archyvo ar bibliotekos dokumentą, jį nuskenuoja, sukuria reikiamą kiekį skaitmeninių vaizdų, juos tvarko ir redaguoja, kiekvienam skaitmeniniam vaizdai suteikia apskaitos numerį. Tuomet visus vaizdus išskirsto pagal vaizdo ir rinkinio rūšis į tam skirtus aplankus ir saugo asmeniniame kompiuteryje, kol juos perima Sistemos administratorius, kuris patikrina, ar nėra klaidų, ir perkelia vaizdus į LDM serverį.

Tuo metu Rinkinių apskaitos ir tyrinėjimo centro darbuotojai – rinkinių kuratoriai – suveda skenuojamų eksponatų tekstinius duomenis į Rinkinių informacinės sistemos (toliau – RIS) DB ir iš LDM serverio įkelia visus jų išvestinius skaitmeninius vaizdus. Tada eksponato skaitmeninimo procesas laikomas baigtu.

Tam tikra dalis RIS DB esančių eksponato duomenų ir skaitmeninių vaizdų programiškai atrenkama ir perkeliama į Internetinės rinkinių informacinės sistemos DB. Ateityje, instaliavus atitinkamą programinę įrangą, eksponato pagrindiniai duomenys ir vienas iš skaitmeninių vaizdų bus eksportuoti į Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos serverį e. paveldo duomenų bazėi formuoti.

Siekiant geresnio darbų koordinavimo, muziejuje buvo sudarytas Rinkinių skaitmeninimo ir Rinkinių apskaitos bei tyrinėjimo centrų bendrų darbų grafikas, parengtos individualios užduotys rinkinių kuratoriams, dalyvaujantiems rinkinių skaitmeninimo programoje, t. y. buvo numatyti

trūkstantį tekstinių eksponatų duomenų įvedimo į RIS duomenų bazę individualūs darbo grafikai. Muziejaus direktoriaus įsakymu buvo paskirta Rinkinių atrankos skaitmeninimui komisija (toliau – RASK), kuri, peržiūrėjusi rinkinių saugotojų ir muziejaus bibliotekos bei archyvo darbuotojų pateiktą medžiagą skaitmeninimui, įvertino jos būklę, atrinko ir nustatė objektų skaitmeninimo eilės tvarką.

Atrenkant skaitmeninamus eksponatus buvo atsižvelgta ir į iki projekto, 2001–2003 m., atliktos *Galimybių studijos*, muziejaus rinkinių prieigos visuomenei, muziejaus interneto svetainių ir specializuotų lankytojų statistinių duomenų analizės išvadas, kurios vėliau buvo papildytos 2004–2005 m. duomenimis.

Gauti duomenys tik patvirtino tarptautinėje muziejų praktikoje įsitvirtinusių normų: kad ir kokius gausius rinkinius turėtų muziejus, realiai nuolatinėse ekspozicijose ir įvairiose parodose lankytojui prieinama geriausiai atveju tik 10–20 proc. muziejuje sukauptos medžiagos.

Apibendrinus 2001–2005 m. LDM ekspozicijų, parodų bei interneto svetainių lankomumo duomenis paaiškėjo, kad tuo laikotarpiu sparčiausiai augo virtualių muziejaus lankytojų skaičius. 2005 m. internautai sudarė jau net 58 proc. visų muziejaus lankytojų. Naujų technologijų diegimas muziejuose, galimybė rengti virtualias parodas internete gerokai praplėtė prieigos galimybes.

Kitas svarbus faktorius, skatinantis muziejų didinti rinkinių internetinę prieigą, buvo ir yra itin menkos galimybės specializuotam lankytojui – tyrinėtojui, studentui, kolegai muziejininkui – prieiti prie rinkinių. Tokie lankytojai tesudaro tik apie 0,02 proc. viso metinio lankytojų skaičiaus. O norinčių iš arčiau susipažinti su rinkiniais,

ypač lituanistinėmis vertybėmis, akivaizdžiai peržiūrėti didelius kiekius eksponatų, juos patyrinėti, skaičius yra gerokai didesnis. Paprastai dėl rinkinių saugotojų darbo krūvių, saugyklų lankymo specifikos ar tiesiog eksponatų būklės dalį tokių lankytojų nuolat tenka nuvilti.

Įvertinus šiuos duomenis vartotojų poreikių tenkinimo, kokybiškų paslaugų teikimo aspektu bei vadovaujantis Lietuvos kultūros paveldo skaitmeninimo koncepcijoje numatytais kriterijais, kurių svarbiausi – istorinis objekto laikotarpis, retumas, unikalumas, kalba, jo mokslinė vertė ir reikšmė Lietuvos kultūrai bei meno istorijai ir fizinė būklė, buvo nuspręsta pirmenybę teikti gausiems muziejaus lituanistikos rinkiniams bei vertingiausiame užsienio dailės palikimui. Ypatingą dėmesį numatyta skirti objektams, kurie dėl savo unikalumo, medžiagos trapumo bei neilga-laikiškumo ar nepatenkinamos, o kartais ir visiškai prastos būklės yra itin pažeidžiami. Jų skaitmeniniai vaizdai bus kur kas labiau prieinami specialistams, studentams, moksleiviams bei visai visuomenei, nepadarant žalos originaliems eksponatams.

Visa skaitmeninimui atrinkta medžiaga buvo sąlyginai sugrupuota į šešias stambias eksponatų grupes ir 2006 m. birželio mėnesį pradėta skenuoti.

Dailės kūrinių ant popieriaus eksponatų grupės išskyrimą sąlygojo specifiniai reikalavimai, lemiantys kūrinių ant popieriaus saugojimą, jautrumą šviesos ir temperatūros pokyčiams. Iš viso šiai grupei priskirta per 55 000 eksponatų. Tarp jų muziejuje sukaupti unikalūs XVI–XX a. Lietuvos ir užsienio šalių profesionaliosios grafikos, akvarelės ir pastelės rinkiniai, taip pat senieji lietuvių liaudies medžio raižiniai.

Grafikos rinkinio skaitmeninamų eksponatų pagrindą sudaro: LDK dailininkų kūriniai, vertingiausi Vilniaus universiteto raižybos katedros profesorių bei jų auklėtinių darbai, Lauryno Stuokos-Gucevičiaus Rotušės projektai, Prancūzijoje spausdinti Jono Kazimiero Vilčinskio albumai, litografų Juozapo Ozemblovskio, Antano Kliukovskio, Napoleono Ordos ir kitų kūriniai, Vilniaus krašto dailininkų grafikos rinkinys, nepriklausomybės laikotarpio dailininkų, Kauno meno mokyklos grafikos studijos auklėtinių kūriniai, unikalūs Adomo Galdiko, Vytauto Kairiūkščio bei Juozo Mikėno piešiniai, turtingas užsienio šalių grafikos rinkinys, XVI–XX a. Prancūzijos, Italijos, Anglijos, Vokietijos, Lenkijos, Rusijos, Japonijos ir kitų šalių dailininkų medžio ir vario raižiniai, litografijos bei piešiniai.

Pastelės ir akvarelės rinkinio skaitmeninimui atrinkta: XVIII–XX a. Lietuvos ir užsienio dailininkų darbai – vertingiausi to meto Pranciškaus Smuglevičiaus, Jono Rustemo, Vladislavo Neveravičiaus, Kanuto ir Boleslovo Ruseckų, Alfredo ir Edvardo Mato Riomerių akvarelės technika sukurti kūriniai, Mikalojaus Konstantino Čiurlionio ir Kazimiero Stabrausko pastelės, Antano Jaroševičiaus ir Juozapo Kamarausko akvarele tapyti gamtovaizdžiai ir

architektūriniai peizažai, Kajetono Sklėriaus, Ferdinando Ruščico ir kt. darbai.

Į trečiąją dailės kūrinių ant popieriaus eksponatų grupę patenka ir unikali bei vertinga senųjų lietuvių liaudies medžio raižinių kolekcija, kurioje saugomi XVIII–XIX a. kūriniai, atspindintys to meto liaudies religinę pasaulėžiūrą bei estetinę mąstyseną. Atspausdinti dažnai ant visiškai nekokybiško popieriaus, spalvinti nepatvariais dažais, jie palengva praranda savo pirminį vaizdą, pamažu nyksta. Dauguma jų vienetiniai ir ypač vertingi eksponatai, tačiau lankytojas jų nemato dėl jų blogos būklės ir tokiems kūriniams keliamų griežtų eksponavimo sąlygų reikalavimų.

Fotomedžiagos (fotonegatyvai, pozityvai, skaidrės) grupę sudaro muziejuje sukaupti istorinės ir meninės fotografijos rinkiniai bei ankstyvųjų liaudies meno ekspedicijų fotomedžiaga. Tai didelę išliekamąją vertę turintys fotodokumentai. Dauguma jų vienetiniai ne tik muziejuje, bet ir Lietuvoje. Tai ypač svarbus valstybės istorijos ikonografinis šaltinis. Nemaža jų dalis yra ir fotografijos meno objektai, reikšmingi visuotinei fotografijos istorijai. Šiais rinkiniais nuolat naudojasi Lietuvos aukštųjų mokyklų dėstytojai ir studentai, architektūros paminklų restauravimo specialistai, menotyrininkai, kultūrologai.

Skaitmeninimui pateikta :

– XIX–XX a. pr. Vilniaus fotografų Alberto Sveikovskio, Juozapo Čechavičiaus, Stanislovo Filibero Fleri, Aiziko Cinoveco, Jano Hermanovičiaus kūriniai, Jano Bulhako autorinė fotografijų kolekcija;

– Boleslovo ir Edmundo Zdanovskių stiklo negatyvai ir fotoarchyvas;

– XIX a. vid.–XX a. pr. Italijos, Prancūzijos, Ispanijos, Portugalijos bei kitų Vakarų Europos šalių fotografų – Eduardo Deniso Balduso, brolių Alinari, Žano Lorano ir kt. fotolakštai;

– Igno Končiaus etnografinių Lietuvos vietovių fotografijų rinkinys;

– dailininko Adomo Varno mažosios liaudies architektūros fotografijų rinkinys;

– garsiausių Lietuvos fotomenininkų kompozicijos.

Muziejaus **dokumentų, žemėlapių, brėžinių** grupę sudaro pokarį reorganizuotų arba likviduotų kultūros įstaigų dokumentai, įsigyti fizinių asmenų archyvai, sukaupti unikalūs XVII–XX a. spaudiniai, piešiniai-brėžiniai, kurie visuomenei iš esmės nėra žinomi. Beveik visa medžiaga niekur nėra skelbta, ją sudaro:

– XVII–XX a. civilinių, religinių bei karinių organizacijų ir įstaigų dokumentinė medžiaga;

– XVIII–XX a. įvairių asmenų užrašai, dienoraščiai, katalogai ir kt.;

– žymaus meno istoriko, filosofo Mikalojaus Vorobjovo, dailininkų Antano Jaroševičiaus, Juozapo Kamarausko ir kitų kultūros veikėjų archyvai;

– jau nuskenuotos Vilniaus katedros inventoriaus

knygos, svarbūs Lauryno Gucevičiaus dokumentai: „Collegium praefectorum publicae institutionis“ – profesoriaus diplomas, išduotas 1793 m., susirašinėjimo su karaliumi Stanislovu Augustu Poniatovskiu dokumentai, išrašai apie L. Gucevičiaus giminės istoriją. Taip pat įdomi dokumentinė medžiaga apie dailininkus Liudomirą Slendzinskį, Antaną Žmuidzinavičių, Tada Daugirdą.

Didelė ir vertinga piešinių-brėžinių kolekcija, kurioje saugoma per 4500 vnt. Juose užfiksuoti XIX–XX a. I pusės liaudies meno dirbiniai, kurie dėl įvairių aplinkybių nepateko į muziejaus rinkinius. Nykstant senajai kaimo kultūrai daugelio liaudies buities statinių, daiktų, puošybos elementų išvis neišliko, tad šie piešiniai-brėžiniai dažnai yra vienintelis dokumentas, liudijantis kadaise turtingą tautos materialinę kultūrą. Nykstant ar išnykus kai kuriems kaimams ir kaimo buityje naudotiems namų apyvokos daiktams, tokie piešiniai yra svarbus to laiko dokumentas.

Bonistikos, sfragistikos, numizmatikos rinkinį sudaro XIV–XVII a. LDK valdovų kalyklų monetos, XV–XX a. monetų lobiai, XVI–XX a. lituanistiniai medaliai, XX a. I pusės bonistika, XVI–XVIII a. Lietuvos amatininkų cechų spaudai bei jų atspaudai lake, vaške, popieriuje. Tai ypač vertinga medžiaga valstybės istorijos studijoms, lituanistinės heraldikos tyrinėjimams. Tik 1–2 proc. rinkinio eksponatų buvo kada nors eksponuoti muziejaus ekspozicijose ar parodose. Tuo tarpu muziejaus lankytojų susidomėjimas jais kasmet auga. Ir tyrėjai, ir muziejininkai, ir besimokantieji, ir iliniai istorijos mylėtojai nuolat ieško galimybių akivaizdžiai susipažinti su unikaliomis šio rinkinio vertybėmis.

Skaitmeninamų **tekstilės** (XVI–XX a. tekstilė; liaudies audiniai) eksponatų grupę sudaro muziejuje sukaupti XVI–XX a. tekstilės ir lietuvių liaudies audinių rinkiniai. Tekstilės dirbiniai, kaip ir kiti organinės kilmės eksponatai, yra neilgaamžiai. Nuolat veikiami šviesos, temperatūros bei drėgmės svyravimų, įvairių biologinių kenkėjų, jie po truputį nyksta. Procesas, akiai dažnai nepastebimas, vyksta nuolat ir negrįžtamai. Šiuo atveju paveldo fiksavimas skaitmeninimo priemonėmis yra ypač prasmingas, reikalingas ir savalaikis dalykas.

Skaitmeninimui atrinkta:

- XVII–XVIII a. vietinėse dirbtuvėse ir Vakarų Europoje išausti gobelenai, priklausę LDK valdovams, didikams ir bajorams;
- XV–XX a. liturginiai rūbai, Lietuvos vienuolynų amatininkų siuvinėjimai;
- XVIII–XIX a. pirmos pusės kontušo (vadinamųjų Slucko) juostų kolekcija;
- XVIII–XIX a. vėduoklės ir biserio dirbiniai;
- XX a. dailininkų profesionalų tekstilės kūriniai.

Tekstilės eksponatų grupei priskiriamas ir labai vertingas lietuvių liaudies audinių rinkinys. Sukauptos XIX a. antros pusės bažnytinių vėliavų, XVIII–XX a. tradicinių

rūbų, audinių ar jų fragmentų kolekcijos atspindi visų etnografinių Lietuvos sričių tradicijas, laikmečio grožio sampratą, spalvų derinius, audimo ir raštų įvairovę, menišką tautos prigimtį. Nykstant namudinio audimo tradicijoms, daugelis jų tampa tokios liaudies veiklos vieninteliais liudininkais.

Šiais rinkiniais ypač aktyviai domisi mokslininkai, studentai, dailininkai, liaudies meistrai, folklorinių ansamblių dalyviai. Kasmet vis daugiau lankytojų aptarnaujama saugyklose. Per metus jie peržiūri maždaug po 2–3 tūkst. eksponatų.

Lietuvos dailės muziejuje saugoma didelė **tapybos** (XVI–XX a. tapyba; liaudies tapyba) eksponatų grupė. LDM turi didžiausią ir vertingiausią šalyje XVI–XX a. profesionaliosios dailės rinkinį. Jame saugomi kūriniai, per daugelį metų sukaupti įvairių Lietuvos mokslo, meno, visuomeninių ir labdaros organizacijų. Dalis jų kadaise puošė didikų rūmus, valstybės kultūros, meno ir mokslo veikėjų, garbingų miestiečių namus, Lietuvos bažnyčias ir vienuolynus. Šiuo metu skaitmeninami:

- Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės (LDK) valdovų, didikų, bažnyčios dignitorių, bajorų bei jų giminių atstovų portretai;
- sakralinės dailės rinkinys;
- Vilniaus meno mokyklos profesorių ir jų auklėtinių kūriniai;
- žymių vilniečių – Vilniaus universiteto profesorių, dvasininkų, gydytojų, teisininkų, kultūros, politikos, mokslo ir meno veikėjų portretai;
- garsiausių XVI–XIX a. Lietuvos dailininkų tapyti senojo Vilniaus peizažai;
- Vilniaus piešimo mokyklos (veikė 1866–1915) dėstytojų ir auklėtinių kūriniai;
- pirmųjų Lietuvių dailės parodų Vilniuje dalyvių kūriniai;
- Kauno meno mokyklos dėstytojų ir auklėtinių kūriniai;
- 1944 m. iš Lietuvos pasitraukusių išeivijos dailininkų, Freiburgo meno mokyklos auklėtinių kūryba;
- II pasaulinio karo bei pokario laikotarpio tapyba;
- užsienio šalių dailininkų kūriniai.

Tapybos grupei priskirtas ir ypatingos reikšmės rinkinys – lietuvių liaudies tapyba. Jame saugomi kūriniai siekia XVII šimtmetį ir atspindi liaudies krikščioniškosios kūrybos pradžią.

Šių rinkinių formavimosi ypatumai, II pasaulinio karo sunkumai, pokaryje susiklosčiusi nepalanki istorinių nacionalinės kultūros vertybių išsaugojimui situacija, nuolatinis kraustymasis iš saugyklos į saugyklą, tinkamų saugojimo sąlygų nebuvimas, tam tikros kūrinių sukūrimui panaudotų medžiagų bei technikų savybės, technologinis brokas lėmė kai kurių paveikslų itin prastą būklę. Muziejus nuolat stebi, konservuoja ir restauruoja juos.

Muziejus eksponatus pradėjo skaitmeninti 2006 m. birželio mėnesį. Įvertinus skenuojamos medžiagos gausą

ir įvairovę, didelius darbo krūvius ir siekiant išvengti galimų klaidų bei painiavos Rinkinių skaitmeninimo centre buvo nustatyta „LDM eksponatų, bibliotekos ir archyvo dokumentų skaitmeninimo, vaizdų archyvavimo ir apskaitos tvarka“.

Šis dokumentas labai padeda organizuoti darbą. Jame numatyta, kad visi objektai, ne didesni nei A4 formato, skaitmeninami 600 dpi, o didesni – 300 dpi skiriamąja geba. Sukuriami keturi kiekvieno eksponato skaitmeniniai vaizdai – vienas originalus ir trys išvestiniai.

Originalus skaitmeninis vaizdas saugomas neredaguotas. Jo keisti negalima. Jis skirtas išvestinio archyvinio vaizdo kūrimui, siekiant išvengti pakartotinio eksponato skaitmeninimo.

Archyvinis skaitmeninis vaizdas – redaguotas originalus skaitmeninis vaizdas. Tai vienas išvestinių vaizdų, labiausiai atitinkančių paties eksponato vaizdą. Jame siekiama išsaugoti maksimaliai tikslią informaciją apie eksponatą. Toks vaizdas nekompresuojamas. Jis skirtas pildyti skaitmeninių vaizdų archyvą, būti vienu iš kontrolinių vaizdų, sunykus ar dingus originalui, išvestiniams „maxi“ (ne didesnis nei 500x460 pix) ir „mini“ (100x100 pix) vaizdams formuoti.

„Maxi“ ir „mini“ vaizdai kuriami 100 dpi skiriamąja geba, jpg formatu. „Mini“ vaizdas naudojamas trumpam eksponato pristatymui, o „maxi“ – detaliam apžiūrėjimui internete. Kai eksponatas yra dvipusis, kokį nors objektą papildo brėžinys arba kai eksponato nugarėlėje yra reikšmingų signatūrų, antspaudų, etikečių, tuomet

skaitmeninių vaizdų skaičius padvigubėja ar net patrigubėja.

Tokių išvestinių eksponato vaizdų kūrimas ir redagavimas atima santykinai daugiau laiko nei pats eksponato skenavimo procesas. Dailės kūrinių skeneriu kūrinys skenuojamas maždaug 6–15 min., priklausomai nuo jo dydžio, o vaizdų redagavimui, išvestinių vaizdų kūrimui skenuotojas turi skirti ne mažiau kaip 15–30 min. Tai labai sulėtina skaitmeninimo procesą.

Skaitmeninimas jau įsibėgėjo ir įgyta eksponatų skaitmeninimo patirtis leidžia sakyti, kad rengiant *Galimybių studiją* trūko patyrimo ir nebuvo pakankamai įvertintos dailės kūrinių skenavimo ir vaizdų redagavimo laiko sąnaudos ir ypatumai. Ekspertai suformavo darbų apimtis, remdamiesi kur kas paprastesniu ir spartesniu dokumento ar knygos lapų skaitmeninimu. Pastebėta, kad muziejinė specifika nebuvo pakankamai įvertinta ir parenkant kompiuterinę įrangą dailės kūrinių skaitmeninių vaizdų apdorojimui, todėl įgyti monitoriai nepritaikyti tokiam darbui ir skenuotojui sunku dirbti.

Nepaisant labai didelio darbo krūvio ir tempo, pasitaikančių techninių nesklandumų, per pirmuosius keturis skaitmeninimo mėnesius Rinkinių skaitmeninimo centro darbuotojai pagamino daugiau nei 33 tūkst. skaitmeninių vaizdų. Nuskenuota per 27 000 vnt. dokumentų ir leidinių puslapių ir per 6000 vnt. dailės kūrinių. Tai leidžia manyti, kad projektas bus sėkmingai įgyvendintas, o jo rezultatai pateikti Lietuvos ir užsienio vartotojams.

Summary

Digitization of Collections at the Lithuanian Art Museum

Loreta MEŠKELEVIČIENĖ

The Lithuanian Art Museum is a participant in the digitization program “Creation of the Integrated Virtual Library Information System”. The article describes the preparation processes, proceedings, and the initial results of the project as well as technical potentiality of digitization. As part of the initial efforts, the Centre of Collection Digitization was established and the necessary digitization equipment was acquired at the expense of the Museum and the project sponsors. The Centre has two digitization cameras and a unique artefact scanner Cruse

CS 185ST FAS, which can produce two-dimensional master images of the highest quality. Three-dimensional images can also be obtained by means of additional equipment.

The material selected for digitization is grouped into six major categories: exhibits of paintings on paper; collections of historical and fine art photography; documents, maps, and drawings; collections of numismatics, sfragistics, and numismatics; exhibits of textile works; paintings.